

DPN 6480

Title : सौन्दर्यलहरी / SAUNDARYA LAHARĪ
(Together with Vyākhyā)

Run. No. 7205

Cat. No.

Micro. No.

Subject Stotra

Religion : Hindu / Bauddha

Language : Skt. / New. / Nep. / Skt.- New. / Maith.- New. / New.- Nep. /

Size in cms. 20.5 x 8.4 Folios 13 Lines (in a page) 10

Compl. / Incompl.

Chapt. / act /

Author / translator Śaṅkara . Comm. Rāmaprabhadrā son of Kāśīnātha
Scribe / donor

Date: NS / SS / VS / KS

Ruler / place

Script : New. / Dev. / Bhuj. / Ran. /

Illus. :

Material : palmleaf / paper / thiyasaphu /

Condition : fine / damaged by worms, rats, water / Both sides yellow. Torn

Beginning, colophon, post-colophon :

Fol. 7 b: श्रीविश्वनाथतनयः सर्वविद्याविशारदः। रामभद्रो विवृणुते सौन्दर्यलहरीं स्तुति ॥२॥
श्रीशंकरकृतां पुण्यां सौन्दर्यलहरीस्तुति। व्याख्यातुमाश्रमे भक्त्या क्षन्तुमर्हन्ति सूरयः ॥३॥

240

मौन्दपलहरी

5

0 cmts.

5

10

15

20

15

न उन्नीतवान्येनमः ॥ नमामि परमं देवं शिवं शास्त्रमनामयं । शिवं च यत्प्रसादेन शिवस्य श्वादि कर्त्तृता ॥ १ ॥ श्रीविष्णुनाथ
 तनयः सर्वविद्याविशारदः । रामतदो विवृणोते सौन्दर्यं तदुत्तरी स्तुति ॥ २ ॥ श्रीशंकरकर्त्ता युष्मां सौन्दर्यं तदुत्तरी स्तुति । व्या
 ख्यानमारते तन्मन्त्रं कुम्भं तिसूरयः ॥ ३ ॥ ननु कथं परमं सपरिव्राजकाचार्यस्य परित्यक्तसुकलविषयस्य स्वयं

॥ शिवः शम्भुः युक्ताय दितवति शक्ताः यत्तवितुं न वेदे देवान् खन्दु कुशलः स्यं दिवु मयि ।
 अतस्त्वा माराथा हरिहरविरिञ्चादितिरपि प्रणीतस्तोत्रवाक्यमकृतयुष्माः यत्तवति ॥ १ ॥

१

१०

रत्रहविदः श्रीशंकरतगवतो जवाचाः सौन्दर्यं वर्णने प्रवृत्तिरनोचित्यादिति चेत् ॥ न त्वान्यावन्मन्त्रयत्वेन त्वन्मन्त्रं वै वैवर्णितं
 मवतवानी वानिमिति नानोचित्यं वदामः । ननु कथं त्वन्मन्त्रयत्वात्तवान्याङी पात्री च यतीतेरिति चेत् न । श्रीकृष्णं च वतारं पुं पुं स्तु
 यतीतारं वसी च यतीतः । ननु तथापि किमत्र प्रमाणमिति चेत् । श्रीसंज्ञा लोकावतः । या देवी सर्व भूतेषु चित्तित्रयेन सन्निहिते च
 मादेकारमपि विचनजानं प्रमाणमिति त्रु मश अथवा शक्तिशक्तिमतो रते दे । पचाराद्वन्मन्त्रयत्वं ॥ ॥

५

नवन्त्यादितिनकिञ्चिदसंजसमिति यकृतमनुसरामः । अथचिकीर्षितस्य ग्रंथस्य निर्विघ्नपरिसमाप्तिकामः परमाशिक्ष
 शिरोमणिः श्रीशंकराचार्यः परब्रह्मानुसंधानरूपमंगलमाचरे च यति । शिवोऽविकर्तृचेतनम् । शक्तिर्मयी । शम्भु
 क्तः शिवो यदितवति तद्विद्यतवितुमी शिवं जगन्निघ्नमिति त्वर्थः । शक्तः समर्थः तवतीत्यनुषङ्गते । देवः शिवो न वेदे देवैः श
 क्त्वा युक्तो न तर्हि स देवो वेदोऽपि कुशलः शिद्धिः समर्थो न तव तीत्यर्थः । खन्दु निश्चितमा कुतः पुनः श्वादि सामर्थ्ये त
 स्येति ध्यायः । त्वानियतत्वे दधीनमेव शिवस्य परमेश्वरत्वमतस्त्वा हरिहरविरिञ्चादितिरप्यराथा माराधयितुं योग्याः । अ
 तपुष्पाः प्राचीनानेकजन्माभिर्जितपुण्यपुंगवहितः साचरणोजनः पुनर्जन्ममत्कुरुं स्तोत्रं वाक्यं यत्तवति समर्थो तवति न
 कथमपीत्यर्थः । एतानेकजन्मापाङ्गिते नित्यं नैमित्तिकमिच्छामकर्मजनि तविषुद्धान्तराण एव तगवदराधनद्वयं तगवत्या
 आराधनेऽधिकारी तवतीति सचिर्त्त । हरिहरविरिञ्चादितिरित्यत्र कर्त्तृकरणयोस्तृतीयेति कर्त्तरि तृतीया । आदिशब्देनेत्या
 दयो गृह्यते । हरिहरशब्दस्य द्विसंज्ञावाद्यर्थिवाच्यपूर्वनिपातः । ननु न वेदित्यनेन शक्त्ययोगो वक्तुमनुवितः । तस्य कविद
 यसिद्धेरिति चेत् । सर्वमोक्षदशायं शम्भुयोगस्य निश्चयात् कुशलः शिद्धिर्नेति चेति मेदिनीकर ॥ १ ॥ ॥ ॥ ॥

अथतवाद्याधरणयसादलेशतद्वष्टादिशक्तिकानां हरिहरविरिञ्चीनां सृष्ट्यादिकर्तृत्वदर्शयन्मायाशक्त्यादिशब्दवाचां
तवानीं प्रोत्तिथीं संकराचार्योत्तनीयां समिति। विरिचिविह्वलां काचिरवयतिविशेषणरवयति। विरचनक्रियांतिशिनमिअवि
कलमिति। विगताकलातत्रकर्मकोशनीयस्यविरचनक्रियायासविकलनविकलम। अथवाकलाक्षीशमृद्धिर्नविकलनविक
लमविकलसाजमितीर्थः॥ क्रियाऽययविशेषणानां क्लीवचमेकवचनात्तत्त्वचवाचमिति वचनात्क्लीवत्वम्॥ विरिञ्चेल्लोकि

तनीयां संघोर्तवचरणपंकेतुरुत्तवं विरिचिः संविचरयतिलोकानविकलम् । ९ ॥

वहत्येनं शौरिः कथमपि सहस्रेण शिरसा हरः संकुल्येन तज्जति तसितो हूननविधिमा ॥ २ ॥

संज्ञेन। कुतस्तस्मात्समर्थमित्याकांक्षायां तवानीचरणपक्षपालेशमेव हेतुं वदनविरिचिविंविशिनस्त्रिसंविचनिति। किं कुर्वन्
दाहरेण रुजननितवचरणपंकेतुरुत्तवं च तनीयां समतिशयेन सहस्रेण संविचनचतुली कुर्वन् हेतावन्नशब्दपुत्ययः। विवि
श्रविचजननसामर्थ्यवचरणप्रसादलेशधीनमिति तात्पर्यः। द्वादीनां विह्वारपि जगत्यालनसामर्थ्यवत्त्वादाय प्रसाद

त्वत्पादपद्मयसादलेशो धीनमेवेत्याह शौरिः शूरपुत्रश्च कृष्णः एनं च चरणपंकेतुरुत्तवं सहस्रेण सहस्रसंख्यकेन शि
रसा शिरसामिति पाठे संवधषष्टी। संख्यासंख्यावतो ह्याधाराधेयतावः संवधश्च तद्विधायति। कथमपि उदिततत्त्वा
सहस्रशिरश्चमस्य सहस्रशीर्षयोरुत्पद्यते वमादियुतिषुयसिद्धमाह रस्यापि जगत्संरुद्धं च त्वत्पादपद्मयसादजमेवेत्या
ह हरदति। हरः संकुल्य कथमपि दजगत्संरुद्धमिति संज्ञातं प्रायपुनरेनं च चरणपंकेतुं तज्जतिमेव तो कथं तत्तत्तसितो हून
नविधिं तसितं तस्मात्तस्यो हूननमूढयद्वेपस्तस्य विधिं विधायकमायेन पांशुना जगद्द्व्यातस्मरुद्धमुद्धिपतितमित्यर्थः।
हरश्च संकुल्येन मिति पाठे कुदसं चूर्णनद्वयत्र तस्मात्त्रापि संकुल्येति। तथाचायमर्थः। हरतीति हरः संहारकारी मरुशः एनं
हरि विरिसेवायम्वचरणपंकेतुं संकुल्य चूर्णयित्वा तसितो हूननविधिं स्वदेहेन समोपनविधिं तज्जति। विविशद्वेष्ट्रताव
प्रधानानुत्तज्जतिरूपउत्तरपादित्वा कथं परसोपदेमेवोदाहृतमिति चेत्। मेवोत्तरितमित्यर्थः। कर्तृत्वायाय क्रियाफलद्वि
पाणिनिवचनेन नियते सति हरकदेकपांशुत्तजनस्य यत्नयद्वारा सकलसंसारित्यमूलकस्य परसोपदेमादाहरणस्यैव सीत
वातानरुत्तात्मा रामस्य श्रीमद्वेदस्य किञ्चित्स्वकीयं योजनमस्ति जगत्सीतरे त्रैलोक्यादुग्रहं यच्चरणप्रसादिनरुत्तर
विरिञ्चीनां सृष्ट्यादिसामर्थ्यः सैव परमसेवोतिनावध ॥ २ ॥

वंजगदीश्वराणां मय्युग्रारुचमुक्तं स्त्रीतवाद्यादानीं धर्मादियुक्तार्थचतुष्टयसमर्थे केवेन संकलं संसारिणं पया
 चं प्रारु कर्तुं दर्शयन् स्तोति । अविद्यानामिति । अविद्या ज्योतिष्मादी । निरुक्तमाणि ता सामन्तस्तिमिरमिहोरादीयन करी
 तवती । अत्र मधेश्वरी रस्यतिमिरधर्माऽधर्मज्ञानं तस्य नाशकत्वात्तिरिहः । सूर्यो धर्मादिज्ञानं स्याद्दीपन करी । अत्र
 स्तिमिरिह दीपन गरीयातो अत्र स्तिमिराणां नाशवत्तात् । मिरिहादवगानि धर्माज्ञानानि तेषां दीपमथान गरीवत गरीत
 वति निवासक नमित्यर्थः । एतेन धर्मज्ञानद्वारा धर्मानुसृष्टं न ह्युत्तमं । विद्याविद्याविद्यस्तदा तय ७ संकल्पवत्तादि
 त्युक्तो धर्म अविद्याशब्दवाच्यं यमिहमेव । विषयसुखं हेतुत्वमाह जडानामिति । जडानां विषयत्वं यदानीं संसारिणं च

अविद्यानामन्तस्तिमिरमिहोरेदीयन करी जडानां चेतन्य भवकमकरश्च्युतिशिरा ।
 दरिडाणां चित्रा मणिगुणिका जन्मजलधौ निमग्नानां दिव्या मुररिपुवराहस्य तवती ॥ ३ ॥

तन्मा निश्चक्रान्नादिविषयज्ञानानि तानि स्तवका इव । अपारणीयत्वात् । तं न्यायो मकरं दद्वविषयसुखं तस्य च्युतिशि
 रानि स्मरणादी तवती । एतेन तस्य वानं दस्यत्वं तादि च्युतिषु च विषयान् दद्वकुर्वं यमिहमेव तवान्या । इदानीं मथ हेतु
 त्वमाह दरिडाणामिति । दरिडाणां चित्रा मणिगुणिका चित्रा मणिचित्रा तवती । चित्रा मणिर्पथा विव्रितं सवकेत्यः । फलीयप
 कृति । तद्वत्त्वमपीत्यर्थः । यद्वा चित्रा मणिगुणनिका चित्रा मणिचित्रा तवत्वं सूर्याकचित्रा मणिवाङ्मयमित्यर्थः । माद्वहेतु
 मारु जन्मजलधौ संसारनिमग्नानां सवकानां मुररिपुवराहस्य दद्ववतवती ज्ञानदानद्वारा संसारोद्धारहेतुत्वात्तेन

पुनुरपि चतुष्टयसमर्थे केवेन संवप रस्येवोत्तमवति
 ॥ तव हेतुण्यिका चतुष्टयानां केपव निश्चिता विविमदिनी कर्या

इदानीं तत्र देवतात्तोऽधिक फलदा हृत्वेन तवानीं स्तोति त्वद्वद्वति ॥ त्वद्विति पंचमं । त्वत्त्वतोऽन्यो देवतागणः पाणिनां क
 रणात्ता मत्तयवरदश । अत्र येन तया तावेन स रुवरददातीति तथा । अथ वानविद्यते तयं यस्मिन्मोक्षयः स वा सोऽरस्यत दद्वद्वति त
 था । सर्वरिवाकी कियथा परिसमायत द्वतिन्यायेन तवतीति । क्रियापदमथेकार्यं त्वद्वद्वत्येकपदं वा । पंचमीत्यनेन त्रितया

त्वद्वन्याः पाणिनां मत्तयवरदो देवतागणस्त्वमेकानेवासिधकटितवरातीत्यतिनया ।

तया चानुंदां कुल मपि च वां कूर समधिकं सराये लोकानां तव दिचरणववनिघुणो ॥ ४ ॥

गवितागममासाः इदानीं तत्र देवतात्तोऽधिक फलदा हृत्वेन तवानीं स्तोति त्वद्वद्वति ॥ त्वद्विति पंचमं । त्वत्त्वतोऽन्यो देवतागणः पाणिनां क
 रणात्ता मत्तयवरदश । अत्र येन तया तावेन स रुवरददातीति तथा । अथ वानविद्यते तयं यस्मिन्मोक्षयः स वा सोऽरस्यत दद्वद्वति त
 था । सर्वरिवाकी कियथा परिसमायत द्वतिन्यायेन तवतीति । क्रियापदमथेकार्यं त्वद्वद्वत्येकपदं वा । पंचमीत्यनेन त्रितया

१ ॥

नयतीति याचयतीति तथा । तत्र तत्फलदात्रीत्यर्थश्चरणौ विशिनष्टि न यात्रा नुं वांका समधिवांशलं वदातुं नियुक्तौ चतुरौ जा
 तिह्येमेन स्वर्गकामो यजेतेत्येवमादिष्टु तिसिद्धिं वांकातोऽधिकं फलमाह त्रयादिशब्दः तिसिद्धिमाह एवकारो यथ
 चरण शब्दोऽत्र निष्कामतत्किल दकः । तत्र तत्कर्म फलदाने वेष्टम्यं तवाद्याः सकामनिष्कामतत्किते देने दै त्रिदृष्टव्यं । शरणश
 वोर किं दृष्टव्यं कोर द्वाण प्रोदष्टव्यं । तथा वसतिसरणं कर्तुं मर्हतीत्योक्तं तवति शरणा तसं बोधनं तथा । अथ वा तत्र देवता त्र
 यण तत्र तत्कर्म फलदा दृष्टव्यं तवाद्या दर्शयन् सकामनिष्कामतत्किते देन तत्कर्म फलवे चिन्माह त्वदिति त्वन्नो न्योऽन्यत्वेन प्रतीयमा ४
 नां देवता गणास्त्वमेव न वासि । किंतु त्वमेव तत्र देवता त्रयोसीत्यर्थः । ननु तत्र तत्कर्म फलदा दृष्टव्यं तत्र देवता सुप्रसिद्धमित्यत्र आ
 ह एकेति । एकदित्यत्रातीत्यतिमया । तत्र तत्कर्म फलदात्री एका मुख्या त्वमेवा तवाद्याः तिष्ठन् कामतत्कर धिका फलदा माह तयादि
 त्वादिना । अस्मिन् च एवकारोऽवधारणार्थ एव लौकिक साधारण तत्र तत्कर्म फलदा दृष्टव्यं तयोमिन एव सकलं तद्वृत्तिसिद्धांतं
 तदोत्तेदाच्च तवाद्या इति तावन्न्यन्मात्मानं । एतच्च फलमत उपपत्तेरित्यत्र निर्णीतमेव ॥

एवमावत्तत्कर्म फलदा दृष्टव्यं मन्त्रयोमित्रेण तवाद्या अति काये दानी तत्र नो रुका त्वमापि रुस्मरयोः स्त्री तवा न्यधीनमेवेति
 तवा नीमोति । हरिरिति । अणतजनसोता ग्यजननी तत्र जनसोच्यं येन नृतां । अथवा अणतजनानां सोता ग्यजननी मातरि मि
 वयुत्राणां सौच्यं मात्रधीनमेवेति प्रसिद्धमेवेति । पुरा अमृताथं देवदेव्य कलहानं तरं स्त्री मरुदेवस्य मोरुनित्तु पादि
 दृष्टा समयो नारी च्छ्वा माहिनी त्र्यं ह्वा स्मरिषु मयि द्वा तं मारु । अनेन जगन्मोरुनं कंदर्पनाम कस्य स्त्री मरुदेवस्य तरा
 मोरुवमुत्तं स्मरोपि मरुतो मुनीनां पराशर्यतातीनां मय त्र्यं न वति मनसि यत्तु न वती । तानपि मोरुयतीत्यर्थः । तत्र

॥ हरिस्त्वा माराश्च यणतजनसोता ग्यजननी पुरा नारी च्छ्वा स्मरिषु मयि द्वा तं मनयत् ॥

स्मरोपि चान्द्वारतिनयनलेहो न वयुषा मुनीनां मय त्र्यं न वति हि मोरुय मरुतां ॥५॥

हे कुस्वान्वेति ॥ कथं नृतस्मरः रतिनयनलेहो न वयुषो पतद्वितः । रतिः कामश्ची तस्या नयनयोर्लेहो न सादरो वलो
 कन विषयेणेत्यर्थः ॥ अथवा रतिः आदि दर्शनजन्यं सुखं तद्युक्ते नयने ताच्यां लेहो सादरं दृश्यं आदिशरीरं तेन
 करणं न संदरं आदिव युद्धं सर्वे पितो को मुख्यतीति प्रसिद्धमेव ॥ ५ ॥

पूर्वोक्तमेव विशदयंतीति ॥ धनुरिति ॥ हे हिमगिरि सुते यद्यपि तादृक् कुर्याय संपत्तिर्नोस्ति तथापि निरूपमां व्यपम
 पांगान्नत्रात्रादपां द्वा रान्वाद्दयत्यक्षं सर्वमपि जगत्याणि जातमनंगो विजयत इत्युच्यते ॥ एकः केवलः स्वतएव
 सामर्थ्यं किञ्चित् सहायसंपत्त्येवात उक्तमनंग इति । कामस्य तादृक् कुर्याय संपत्तिमवदशयति । धनुः पांथं योश्चमेवयो
 र्थात्त्वार्थः ॥ मां वीज्यामधुकरमयीमधुकरस्या तादृग्धुमयद । यंच विशिषाः यंच वेत्यधराण्डश्रव्य । वसन्तः सा

॥ धनुः पांथं मां वीज्यामधुकरमयीयंच विशिषाः वसन्तः साममोमलयमनुदायोधनरथः ॥
 तथायेकः संच हिमगिरि सुते कामपि कृपासपांगान्नैल द्वाजगदिदमनंगो विजयते ॥ ६ ॥

मन्त्रः सनायति ॥ मलयमनुदायोधनरथः ॥ अत्र युष्मद्भुवेन मधुकराणां धनुषि सदा सचेत विशिषातामल्यवेन व
 मन्त्रस्याः मन्त्रचेतसौ च यद्येतावेन मलयमनुतश्च कदाचिक्चनकायाद्विमर्च्य दृश्यं । विपरात्तां जेरिति सूत्रे तात्त
 नपदं विजगत्तद्वत् ॥ अपांगं गङ्गा गङ्गा नोस्यान्नेत्राति तिलकेपि चमदिनि कर ॥ ६ ॥

एवं तावक्कीर्तवाद्यामहिमानमनुवोणेदानीत्तत्र योगिभ्यो यपादपक्षां श्रीमूर्तिवर्णयंस्तद्वर्णयं यार्थयत्तं कणदिति । पुरमधि
 तुमरुदेवस्याहो युनुषिका आरुकारिक्त्वात्मविषयकोक्तम्यत्ययहेतुहेतातवानीनां सार्कयुरमादृष्टा । यत्तद्वातव
 नित्यर्थः ॥ पुराणो मथिता पुरमथिता । तस्यानवत्तजकात्यकिर्तरीषसीसमासनिषेधः । तस्य तय योजकोहे दुष्टेति
 स्त्रेकाचिक्चशायनात् । तवानीं विशिनष्टि । क्वनदित्यादि । क्णकृद्वायमानं कांचीनां मेखला नां दामपरंपरायस्याः सा ।

॥ क्वनकांची दाम करिकलतर्कितमनतरा परीक्षीणो मध्ये परिणतशरव्यवदना ।
 धनुर्वाणान्याशंसि मथदक्षनाकरतले पुरमादासानः पुरमथिपुराहो युनुषिका ॥ ७ ॥

करिकलतः करिशावकमस्य कृतौ तद्वयोस्ततोतयोत्तरोत्तरो यस्यासा । कलतशब्देऽत्र शावकमात्रपरः । परीक्षीणा कृशाप
 रिणतः पूर्णः शरव्यमद्वदनीयस्याः ॥ सा । शरद्वृक्षाणां नैर्मल्यसूचनाया । अथकोमोचतुर्तिः करतलेष्वतुरोधनुरादी
 न्दक्षना । एषिर्मकुशां श्रीकक्षामेखलाकांचीसमूहो रसनां तथेत्यमरः ॥ ७ ॥

सो. द

एवंतवानीपार्थदानीतस्यावहिरंगभानमारुसुधसिधौरिति। हेहिमगिरिस्तुतेधन्याध्यावीनानेकजन्मोपाजितपुण्यपु
 रासुद्धानुकरणसेवकातिवनकतिपयास्त्रातजतिसेवनेधायनीत्यर्थः। तवानीविशिनष्टिसुधसिधोर्मध्येतत्रापिम
 णिदीपेत्तत्रापिर्वितामणिष्टेतत्रापिमवेक्षितोयः परमशिवपर्यङ्कआम्ररणत्रयः सदाशिवः सनितआत्ययोयस्या
 स्तोअत्रमथेष्टयेवमादिसप्तम्यत्रपदचतुष्टयं ॥ यधिकरणदष्टयं सुधसुधततस्यासिधुः श्रीसागरतस्यामणिमथ
 मणिदीपेविशिनष्टि। सुरेति। सुरविटपिनः कल्पवृक्षस्यवादीउपवनंतेनपरितआकादिते। चित्रामणिष्टेविशिन
 ष्टि। नीयानामुपवनंतीपोपते। नदिद्येतेयस्मिस्तत्रथा। तस्मिन्। अत्रनित्ययोगानियायेनमनुः ययोगअन्यथावदु

सुधसिधोर्मध्येसुरविष्टे वादीपरिवृते मणिदीपेनीपोपवनवतिचित्रामणिष्टे।

श्रीवाकारेमेवेपरमशिवपर्यङ्कनित्यांतेजनिर्वाध्याः कतिवनविदानद्वलरुरी ॥ ८ ॥

वीहिणकनीपापवनसंवधनाने मनुष्योवेयर्थस्यात्। चित्रामणितिनिर्मितंष्टं चित्रामणिष्टं तस्मिन्मवउपवेशन
 तद्दीशिनष्टि। श्रीवाकारेदुहिणहरिबुद्धेश्वरमयत्वानीगलत्रयायेयस्यनवानीस्त्रयस्याः नद्यत्रयतामारुविदि
 सावनद्युविदानेदावस्तस्यलरुतीवलरुतीति। नद्यीशदेनात्रैवधनितयथासमुद्रानरुतीतित्रवनप्रत
 नापिततोतिनानतवति। भवतिवतेदुपाजलमयत्वातथाविदानद्येद्वलरुतातिनवेनप्रतीयमानापितवानीप
 नित्यनित्यवदेव। अथवापितशशुभ्रन्यानिजानानिजानद्याविषयसुखानितेष्टलरुरीपरंपरायस्याः सात

चिद्वक्त्राकारावकावृत्तिगंनंयमृद्वक्तिजन्मानि
 सुखानितेष्टलरुरीयस्याः साताम ॥ ८ ॥

व

इदानीमतरंगभानमारुमदीमितिहेहिमगिरिस्तुतेत्वंसकलंकुलपथं। कुलंषट्कस्तुमत्त्वादिसमूहः पंथाद्वकुलपथद्व
 स्तोतिवाउलंघ्यसहस्रारेसहस्रदलेपद्मारेहसिअन्यागम्यगतासतीपत्या। अविद्वतेवतयेनशिवात्थुनसहविहरसिरम
 साकुलपथमेवाहमदीमिति। मूलाक्षरेआधारपद्मसितामदीमामणियूरेवकेर्कजलं। स्वाधिसुनेनातोक्तिर्कृतव
 र्हाद्विअनारुतवकेक्षितंमनुते। उपरितदुपरिवर्तविशुद्धिवक्रोआकाशं। मध्याआज्ञावकेमनःतिवतिसर्वत्र
 र्ववर्धते ॥ आकुलपथमयीतियाव आकुलपथंविममपथं। अयमर्थः ॥ अस्ति सद्यमुक्तिपदः क्रममुक्तिपदश्चत

॥ मदीमूलाक्षरेकामपिमणियूरेकृतवर्हं स्थितंस्वाधिसुनेद्विद्विमुतमाकाशमुपरि।

मनोऽपि मध्याकलमयित्तिवाकुलपथं सहस्रारपद्मसहस्रसिपत्याविहरसि ॥ ८ ॥

अज्ञातिनस्तुद्देवसमनीयत्वेनतस्ययाणाउक्रमतीतिश्रुतियामाणादिदेवमुक्तात्तवन्तिपुंसुसगुणवद्भाषासकाशे
 वृक्षलोकीगच्छन्ति। मद्याद्यावरणंतिवावृक्षलोकीआवृवन्ति। एवंदेहपिमद्याद्यावरणंतिवायोगितः सहस्रारेपद्मवर्धमानंवद्वया
 प्रवातीतिदशेयिषु तवाद्यासद्वक्त्रेदेनपूर्वकेपतिसहितरसनकथनंननुतस्याः। चक्रमेदतद्वक्त्रेकमेवस्वात्मरसनं। नित्यतुद्व
 द्मुक्तस्वरूपत्वात्तस्याः जितेतिपाठेपकार्थशा ॥

सौ-६
१०

इदानीं कुडलिनीशक्तिरूपाया तवाद्या ध्यातमा रुदे गिरिमिरिस्ते। तं कुलकुंडे स्तपिषीत्यत्रय।। कुः पृथ्वीतीयेते आस्तिष्ठात वन्धसि
नितिकुलं मूलाधारचर्क। तं कुलकुंडे तस्मिन्किं कृत्वा। सां धूमिं चलाधरमवायात अस्मात्मानं स्वकीयं देहं च जगति तीक्ष्ण
जीगसदृशं कृत्वा पुनरात्मानं विशिनष्टि। अथुर्ध्वं वलयं अथुर्ध्वं शब्दः साद्विचित्रं सखावावकोतोके अङ्कवद्विधसिद्धः। अद्युष्ट
वलयमप्युत्तयस्यातं। किं कुर्वन्ति सुधाधारासारेः सुधाधारा आसारा इव वर्षापाता इवैतप्यप्यं सिंचनी दिदं जीवयती। कथं न्यौः।। चर

॥ सुधाधारासारे शरणकमलान्नर्घिगलितैः प्रपञ्चं सिंचनी पुनरपिरसान्नायमहसा।

अवाया स्वां धूमिं च जगति तमद्भुष्टवलयं स्वामात्मानं कृत्वा स्तपिषि कुलकुंडे कुरु रिणि॥ १० ॥

एकमलयोरंतमर्थे तस्माद्विगलितैः पुनरपि पुनर्ध्वरं निस्तरमित्यर्थं सान्नायमहसारसान्नायस्य मरुश्चतयोः समाहारो रसा
न्नायमहत्वेन अत्रोपलक्षणे तृतीयाः रसान्नायः स्वतृपा मुखं मरुश्चैतनी स्तत्रूपी॥ १० ॥

यस्याः कटाक्षनिरीक्षणपातमात्रेण वत्रूपसोष्ठवरहितोपियुमानूकामिनी मोहयति तस्याः सौन्दर्यं किं वापीनीयमित्यतिपायेण रुनरमितियुव
तय ननु एतत्तमपि नरीक्षणा कामवशात् अनुभावान्नानरं लक्ष्मीकृत्य शीघ्रं गच्छतीत्यर्थं ननु किमत्राश्रयेत नुणमनुभावो वेत्त
त आरुवधोयां सं अनिशयनं द्रविषीया मम पीतवधे ननु वदोपि स्वतृपस्येन्न किं दनुधावनी सते वेदेव तत्त आहानयन विरसं नयनयो
विगतोरसो यस्मात्तं नयनं मुरजनकमित्यर्थः। अत्र सर्वत्रापि शब्दो दृष्ट्यः। ननु कलाकोशलेनेद्युवत्यनुधावनं तवेदमित्यत्राह नर्मसुजात

॥ तरं वधियां सं नयन विरसं नमो मुजडं तवापांगलोके पतितमनुभावातिशतवा।।

गलद्वेणी धीमाः कुचकलविभ्रमसिचया हताशुद्युक्ताश्चाविगलितदुक्कलायुवतयः॥ १३ ॥

श्रीलासुजडं मूलांतमुके तत्र कारणमित्येदं यामासं हतवापांगलोके पतितं तव कटाक्षनिरीक्षणविषयमित्यर्थः। युवतिविशिनष्टि
शतशोऽनेकसंख्या गलस्य तद्वेणी धंधः केशवं धोयां सांतां। कुचकलशात्पां विभ्रमाशुधः पतिताः सिधयाः स्तुम्भात्तराणि यासां ताः शुध
त्राः कश्चोयासां ताः प्रिया पुनरदिति स्तत्रा शुधनी शब्दस्य पुंस्त्वभावः। दुक्कलकोमरेतेन वं नृतस्यापि नरस्य त्वद्वक्तृवशाद्गमोह
नेन पलातो नवतीत्युक्तीं तवतीति। अतएव दिश्याति सस्त्यात इति॥ ॥

अतः परं कालासंस्मृतं स्वप्नमात्रिकाणां संवाहने तत्राणां कृताविति हेतुर्दिनगिरिस्तुते । ये मयूषा मयूषादवपायति मिरनाशकवाचासा
 स्तैषामयुपरिणासानन्तरं तवपादासु जयुगेयुजये एवं तव तीत्यर्थः । अपि सीतावनार्या । न्यासावेव हि कृतावित्यत्र कृतादिशब्दं
 न तत्र वक्रमुच्यते । तथा च सत्यमर्थः । कृतौ मृलाधारे अकारादिपंचाशद्वर्णसहितानि ऐं क्लीं ह्रीं क्लीं सौः इति बीजानि न्यासानि न्या
 सनीयानि । तथा उदकमणिपूरक अकारादिपंचाशद्वर्णसहितं इति तागतवर्जिन्यसेत । तथा कृताशब्दाधियाने अकारादिपंचाशद्वर्ण
 सहितानि ऐं क्लीं ह्रीं क्लीं सौः इति बीजानि न्यासानि । तथा अनिले अनारुते पंचाशद्वर्णसहितानि रं सं इति
 बीजानि न्यासानि । तथा दिविविषतिविशुद्धिवक्त्रं अकारादिपंचाशद्वर्णसहितानि ऐं क्लीं बीजसहितानि अकारादिषोडशस्तरसहितानि च

॥ कृतौ षष्ठीवाचादिषमधिकपंचाशदुदके कृताशब्दाधियान्तरधिकपंचाशदलितो । दिवि

द्विः षष्ठी शस्त्रनसिचतुष्टयश्चिरितिये मयूषास्तेषामयुपरितवपादासु जयुगम् ॥ १४ ॥

ऐं क्लीं सं इति बीजानि न्यासानि तथा मनसि आजाचक्र अकारादिपंचाशद्वर्णसहितानि ऐं क्लीं ह्रीं क्लीं सौः ऐं क्लीं ह्रीं क्लीं सौः सं इति बीजा
 नि न्यासानि कालपक्षे च वेद्योऽर्थः । इति येषु अधिकशतत्रयसंख्या कामयूषा मयूषसदृशजगदीयुः शोषकवादि वसांस्तस्मै शरीरातिग
 शरीरपवयतवन्निनकुवत्यादां बुद्धयुगे च तयादां बुद्धयुगं च तेषामयुपरिविराजते इत्यर्थः । षष्ठी अधिकशतत्रयसंख्या मेवो ह्यष्टौ पंचाश
 दित्येव तस्मै शरीरं माह कृतावित्यादिना दिवीति प्रयतिन । लिंगशरीरमाह । मनसीति । मनः शब्द उपलब्धक इति तेषां पंचदशा
 नां कारेण न कार्यं लब्धत इति कृताशब्देन स्थूलं शरीरं लक्ष्यते । केचिन्नुत्तवानी चरणपूजा चरणान्तराद्विद्यादिषोडशकषु स्थितायास्ता एव
 नित्यं यत्तद्व्याकुरितिसचयकारः । आगमाद्वेधवा इति । विस्तरतया चार्थेन चारुत्वा यत इति ॥ १४ ॥

मु

इदं नान्तद्व्याः सर्वविद्यायुदं सरस्वतीस्वप्नं वाण्ड्यमृद्धानं मरुत्फलं कैतं गाय नाह शरदिति हेतुर्दिनगिरिकेचो वां नवास
 तान्निष्ठतां युषाणां तपितयो वाचो सन्निदधते न सन्नि द्धितवन्निनस्युरतीत्यर्थः । अपि सन्निदधते एवेत्यर्थः । तपितानि
 विनिनष्टिमद्विति । मधुद्वीरडा द्वाणां मधुरिमाणो माधुर्याणितेषु धुरीणाः । हे षड्वर्ण्यः । तवानीं विनिनष्टि शरदिज्योक्तांश्च
 डाकिरणातद्वक्रुजां शशिनायुर्जटाकूटं केशपाशमुकुटं यस्यास्ता । वरत्रासत्राणं च सुटिकगुटिका च युक्तककरे
 षु यस्यां त्रासत्राणां त्रासत्राणां सुटिकस्य गुटिका विद्यते यस्यां सामाला ननु निरंतरं क्रियमाणानामनक्रियैव विवेके

॥ शरज्योक्ताश्च ज्ञां शशियुतजटाकूटमुकुटं वरत्रासत्राणं सुटिकगुटिका युक्तककरां ।

सकृन् न चानवा कथमपि सतां सन्निदधते मधुद्वीरडा द्वा मधुरि मधुरीणा तपित यः ॥ १५ ॥

असंभुत्यादयेदिति किमत्राश्रयं तवाह सकृद्धारमेकं मपि स्मरणम् । ननु तन्निमित्तं देवता इति वचनां कुदातस्ति सहितं
 नमनमेवं विवर्ण्यते जनयेदिति । किमत्राश्रयं तवाह । कथमपि तादृकतत्त्वापरहितमपि नमनं । मधुरशब्दात्तावेदमनिचयत्वं
 ये मधुरिमे निवृत्तावहतीत्यर्थः धुरशब्दोऽस्त्वयत्वं धुरीण इति नृणां यन्नमनसात्रेण विविधनेक्युल्लेखे ताश्चैतासां दय
 त्तस्याश्चान्नं मरुत्फलमिति । किन्तु यत्कामिति तावः ॥ १५ ॥

१०

निर

३२

दृढानीतवामितजनस्यमोदकस्तत्वेपिमहाकविवालीकाद्याक्रादकीवाधिलासमानुषंगिकद्वलमाहाकवीद्याणामिति
स्तवाति येसन्तोऽणामेवाहणवाणमिवतवतीतजनेअमीतकाःसतोयासवालीकियततीनामपिरजनमाह्लादवाणि
विदधतिवाचामाह्लादकवेहेनुमाह्लादविरिवेष्टयेयस्याःअतिप्रियायासरस्वत्यास्तनुगतरोयेष्टगाराःअपमाद्यतीकारास्त

॥ कवीद्याणां चेतःकमलवनवालातपरुचिस्तजनेयेसन्तःकतिविद्वद्गणमेवतवती ॥

विरिश्चियेयस्यास्तनुगतरोयेष्टगारस्तदरीगभीरातिवोन्मिद्विदतिसतारजनममी ॥ १६ ॥

१०

मालहरीपरमरातयागीतीरातिरगाधतिष्टयचुरातिरित्यर्थस्तवान्नीविशिनष्टिकवीद्याणांचेतासिकमलानीवचेतः।
कमलानीचेतश्चमलानीवर्तसमूहस्यवालातपवदुविर्यस्याम्।कतिचिन्नुसवेअतःसर्वपरित्यज्यन्मेवतज
नीयामुक्तिमुक्तिहेतुवादिति ताव ॥ १६ ॥

दृढानीयद्यानेनयासादिवमहाकायानांकत्वेवंतवतितद्वानमाहसवित्रीतिरितिहेजननिवाशिन्याद्यातिवोन्देवतातिःसरयस्मासचित्र
यतिथायतिसवचेतिःकावेचैकायानांकत्वेतवति।कथंस्तेवेचेतिर्नक्तितीरचनाविशेषः।सुतगेःसुंदरैःवाद्येवतावदनकमलामोद
वमभुराणिआह्लादकानितैःवचेतिरिति।तृतीयोपक्रमेण।महतांदोसरहितचेसतिवदुगुणविशिष्टानांवशीनीआद्यायासोतातिःवाद्ये
वतातिःएवंविशिनष्टिसवित्रीतिर्वाचोवानीनांजनयित्रीतिः।कट्टिकर्मणोःकृतीतिषष्ठीः।शशिमणिशिलाश्वकान्नमणिशिलासांतीग
यखण्डानितासांनुविरिवस्तुचियासांतातिः॥ १७ ॥दृढानीसकतगीर्वाणगणीकावशीकरणीतीतवानीद्यानमाहस्तनुद्यायातिरितिहेजन

॥ शवित्रीतिर्वाचोशशिमणिजालीगरुवितिर्वाशिन्याद्यातिस्त्वांसकजानानिसंविन्नयतिः।सकत्तोकायानांतवतिमहतांसंगिमुतगेव
चेतिर्वाद्येवीवदनकमलामोदमधुरैः॥ १७ ॥तदुद्यायातितेतनुगतरोयेष्टगारिणीसरणिदिर्विसर्वमुद्धीमुद्रुणिमनिमानांस्मरतियः।
तवत्तास्यत्रस्यहनहरिणशालीनतयनाःसहोर्ध्वस्यावस्थाःकतिनगीर्वाणगणिकाः॥ १८ ॥

नितंतवतनोःश्रीमूर्तेःकृतिःकान्तिःसर्वोदिवोद्योमिमुणिमनिमगांयःस्मरतिआयतिअस्यआनुवोःश्यासरुगीर्वाणगणिकाकतिक
तिनवस्थातवतिअपिबुसवोएववस्थातवतीत्यर्थशकाश्रीर्वाशिनष्टितद्वयेतिस्वयंशोभायाःसोपानत्रयातिरित्यर्थःअनुगुणयातावेदुपिमाःदु
लिमणिनिमगादलिमनिमगातांयद्वपद्वयंतनुद्यायातिरितिहेतोःतृतीयाएतद्वेदुकांममनुलिमनिमज्जनेद्यावायुधियोरिति।त्रयनहरिणा
मिवशालीनिअष्टनयेनेयासांताथा ॥ १८ ॥

द्वदानीत्तीतवान्वा अर्द्धनारीस्वरूपं चानंदं दर्शयन्मत्तमपि दर्शयति मुखमिति। हेरुमहिषियोत्तमं मे तव मन्मथकला ध्यायेत्।
मन्मथकाममृत्पुष्पकलेव कलारतिमृदुपां वा ध्यायेदित्यर्थः। समद्यमदानीमेव वनिताः सर्वाः श्रियः। संक्रोयं नयतीत्यतिलघु अत्यल्पं कृतमेतत्॥
त्रिलोकीमयि प्रमयति मोरुयति वशीकरोतीत्यर्थः। मन्मथतां विशिनष्टि। विडम्बनयुग्मं यस्याम्नां। ध्यानविशेषेणोद्भूतं मुखं तिमुरीकुचायं
विडुं कृत्वा विप्रयिचेत्यर्थः। तस्याविचोरधः कुचयुग्मं च विप्रयिवा। विडुं विप्रान् द्विहाराध्वं धत्ती विप्रतः ४ रुमस्यार्द्धं रुमं अर्द्धं शब्दस्य

॥ मुखं विडुं कृत्वा कुचयुग्मं मन्मथदधतो रुमं ध्यायेद्योरुमहिषिते मन्मथकलाम्। समद्यः संक्रोयं नयति
वनिता इत्यतिलघु त्रिलोकीमया मनुमयति रवीडुमनयुगं ॥ १९ ॥

११

नयं सकलं गेवे अर्द्धनारी सकलमिति समासे अर्द्धरुमस्येति स्यात्तदर्थं युंति गोत्रादृशद्वयं कुचयुगविचोर्द्धं रुमं वनिनेन सर्वमपि रत्नं गंद
रुद्धं रूपां दर्शनेन वति। एतेन परंपरं माणा अर्द्धनारीस्वरूपं च यमुक्ती न वति। तदध्वंति पोतेत्या कुचयुगस्याधः सर्वा क्यदेशं ध्वंति
यिचेति योजी। अस्मिन् च केदशाद्धमिति मुखदीनां त्रयाणां विशेषाणां मुखादि ध्यानपूर्वकी मन्मथकला ध्यानी करोति तस्य त्रेता कावश्यं तवती
नैकपदेपः॥ रुकाराद्धमिति पोते एकाद्वरकामकलां मंत्रोद्धारोदष्टव्यः ॥ १९ ॥

द्वदानीत्तीतवान्वा मूर्त्तिरित्येव ध्यानं दर्शयन्मत्तं च सूर्यदयं द्वारोपय मन्मथपमां किरन्तीति। हेरुमहिषियत्वां द्वदिआधने ध्यानन
स्थापयति। समर्थोणां दयं मरुकारं शमयति। द्वारं सुष्ठं वद्वरदं वदृष्ट्या सुखयति। तवानीं विशिनष्टि। हिमयवुरोगिरि हिमगि
रि हिमगिरिः शिलायां मूर्त्तिस्तस्मिन् वतस्तदृशीतित्यर्थः। अद्वेत्वा रुमया दित्यः। किरणानि कुतुत्वाः मृतरं सीवीरा स मृरुमृतरं समिव कि
रंती विद्विपन्ती। सूर्यदयं प्रशमने दृष्ट्वा तः शकुन्ताधियः पद्मीदोगरुडद्वगुरुडस्य यथास्यो विष्णात्तथैवं विधस्य तव ध्या उरपीत्यर्थः।

॥ किरन्ती मंगेत्यः। किरणानि कुतुत्वाः मृतरं संहृदि त्वामाधने हिमगिरिशिला मूर्त्तिमिव यः॥

समर्थोणां दयं शमयति शकुन्ताधियद्वद्वरदं सुष्ठं दृष्ट्या सुखयति सुधाधर शिवया ॥ २० ॥

सुधाधरसद्वयं सुष्ठं वया सुखदयेति द्वद्वि विशेषाणां सुधाधरेयति पोते सुधाया धारायां सा सुधाधरा सुधाधरा चासौ शिरोचेति
तया अमृतत्वाविनाशो वेत्यर्थः। यदा सुधाया आधरः स चासौ शिरोचेति तथेत्यर्थः। दयः क मूर्या मय रूढताविति मेदिनीकरः ॥ २० ॥

सौ. च
१२

एवंतत्तद्वानंतकलंवातिधयेदानीपरमयोगीश्वरवदितपादपद्मोस्तुवतिरतरतदनुसंधानफलमाहृतडिलेखेति। हेजननितवक
लांमूर्तिमहात्तःसनकादयःपथ्यन्नोतिरत्नमनुसंधानाःसन्तःसारमाह्लादलहरीनिर्मैरपरंवरुसुखपरंसांपराधधतिद्विधा
रयत्रीत्यर्थः। दर्शनेकारणमाहमनस्येति॥ तस्ययोग्यतामाह। मृदिमलमायेनमृदितोनाशितेमलमायेयस्यतेनामलंपार्थ।
मायातन्मूलकताऽविद्या। अथवामायावचना। कलांविशिनहिमहापद्माट्यांयानिघट्टकर्ममलानितिषामयुपरिसरुअरेक

॥ तडिलेखातन्वीतपनशशिचैत्यानरमयी निषण्णाघानोमयुपरिकमलानांतवकलां।

महापद्माट्यांमृदितमलमायेनमनसा, महान्तःपथ्यन्नादधतिपरमाह्लादलहरी॥ २१ ॥

मलंनिषण्णमुपरिष्ठां। तडिलेखातन्वी। विद्युलेखासूक्ष्मां। तपनशशिचैत्यानरमयीत्रितेवत्वात्। मलंतिवतानिपद्मानि। महा
पद्मान्यटवीवमहापद्माटवीवमहापद्माटवीतस्यां। मरुन्वीचैषांरोहनद्वारामहापद्मदयापिरेवुत्वात्। अथवामरुतीचा
सौपद्माटवीचमहापद्माटवीतिसमाप्तः॥ २१ ॥

१२

ददानींतवान्याःपरमकारुणिकेनपरमादारतांमवीतिस्त्रीशंकरोत्तवातीतिहेतवानिमःवायिज्ञकोयदेवदूतिचोस्ता
दुर्वोक्तनूतवानिबुधितोवकथयतितदेवचंतसैतक्तायदिशसि। ददा। सिनिजसायुज्यपदवीनिडीसानिध्यां। दूतिशब्दोक्तां
त्वृतिमेवाहोहेतवानिबुधोसमयिसकनुणांदृष्टिवितरदेहीति। निजसायुज्यपदवीविशिनहिमुकुचवलेखैःस्युटमुकुट

॥ तवानिबुधोसमयिवितरदृष्टिसकनुणांमितिस्तोर्नुवाक्कथयतितवानिबुधिमितियः।

तदेवचंतसैदिशसिनिजसायुज्यपदवीमुकुचवलेखैःस्युटमुकुटमीराजितपदां॥ २२ ॥

नीराजितपदेयुगांतां। समयिवितरतिसप्तमी। अधिकरणविवक्षयायदेवसोर्नुवृत्तमात्रायैवस्वसानिधययकृतिजगव
तीतदानिमुक्तायां। शमदमविशिष्टायपरमशिष्टायनिरंतरंतामेवसेवमानापरतसानिधययकृतीतितावः॥ २२ ॥

72

निदर्शने रायां हेतवानि सकलं कलात्मा मर्द्दात्मा सरुर्वर्तत इति सकलं अर्द्धनारीत्वरूपं विशेष्यं । त्वद्वयं । तत्रैव त्रयमित्येता
तिशेषाः तत्र हेतुरनुष्णा आत्मा कान्तिर्यस्य तत्तुवात्मा मानमुमानर्त । त्रुडा विद्यत आक्षारत्रेयस्य तं त्रुडालं । तत्र तत्तु कुट्टिचाक्
ट्टिचाकुटिलशशिना युक्तं त्रुडालमुकुट्टयत्रार्द्धनारीत्वरूपे तत् । अत्र यद्यपि त्रिनयनतद्वकुटिलशशित्रुडालमुकुट्टचयो
र्त्तवानी सत्रयपदज्ञाने साधकतो न र्त्तवती तथाप्यानुष्णा सर्वधेनतया गमकचंसंत्तवतीति युक्तं मुक्तं शंकेहतेमिति ॥ २३ ॥

दृढानीयुक्तामेवरुरिरुविरिचीनांनवान्यधीनेष्टस्यादिकनृत्वमनुवदन्नविकृतेतन्यस्यापिब्रह्माद्यनुयारुक्तंनृत्वद्वीनमे
मेवेत्याहुजगन्मूतइतिधाताब्रह्माजगन्मूतेसकृतिरुरिरवतिरद्वितिउद४कपयेडरीकरोतिनाशयतीत्यर्थः॥एतज्जग
तिरसकृष्टंनृत्वमपिवैपुरीशोरुदस्तिरयन्।अनुद्वेतेतदिदंसर्वब्रह्मादिशिवःपरमात्मासदासर्वदाकालत्रयेपिअनुयारु

। जगत्सूतेधाता हरिरवतिबुधः द्रपयते तिरस्कुर्वन्नेतत्सुखमपि वयुरीशसिरयते ।
सदापूर्वः सर्वतदिदमनुगृह्णाति वशिष्ठः श्रवाज्ञामालंघ्य द्वाणचलितयोर्भूलोकयोः ॥ २५ ॥

तितत्त्वकृत्तिदानेनेकपयति किं क्वचोहजननितवत्तलतिकयोऽधुवौलतिकेइवप्रतिगोरातामालंछाहित्याद्वाणवलितयोः
 द्वाणमात्रंविर्द्धतेतयोः शिवंविनिष्ठिपूर्वःसर्वादिः।यद्वासदाशब्दःशृङ्गेयत्रसंदापूर्वःशिवशब्दसद्वाच्यः।परमात्मेत्यय
 एतेनसजातीयस्वगततेदत्तन्यस्यसर्वाङ्गुपादकस्यसदान्निवस्यापिबद्धधीनानतशक्तिकेतेतिदर्शितंभवतिद्वन्द्वोमाया
 तिःपुनरुपेक्ष्यतद्वत्तिश्रुते॥२४॥

[illegible]

॥ त्रयाणां देवानां त्रिगुणजनितानां त्रितयेन भवेत्सूजायूजातवचरणयोश्चो विरचिता ।
तथा हि त्वत्पादोद्धृतमपि पीठस्य निकटे स्थिता ह्येतेश्च श्वन्मुकुलितकरात्तरामुक्ता ॥ २५ ॥

एकमूलशेकशाखादिसेकवदितिसूचितं । तवत्तितदेवाहृतथाहीति । पादाद्वृद्धरुतीतिषांदौद्वरुनंतवंपादोद्वरुनंतवत्पादोद्वरुनी । तच्च
तमपिपीठंवतम्यनिकटेएतेब्रह्मादयः । स्मिताः शस्त्रनिर्तरं । हिशुद्धस्यआगमप्रसिद्धिमाह । ब्रह्मादीनिशिनष्टि । मुकुलिताश्चेतेकरा
त्यमुकुलितकराभेउत्तंसाद्वमुकुलितकरात्तैसास्तेमुकुटेषुयेषास्ते तथाएतेनापितवाच्यापरमसेव्येब्रह्मादीनांसेवकचेनच
तवाच्यापूजा ब्रह्मादीनामयिसेवकनापूजातवति । राजपूजयानृत्यपूजावदितिसूचितं ॥ २५ ॥